

ادامه مشروط طرح تحول سلامت

نمایندگان مجلس می‌گویند وزیر جدید بهداشت ادامه طرح تحول را منوط به تخصیص یک درصد مالیات بر ارزش افزوده کرده است

ابوالقاسم ر حمانی

روزنامه‌نگار

وقتی قرار باشد از طرح تحول بنویسیم، علی‌رغم تمام نگارش‌های گذشته از رسانه‌های مختلف و البته همین رسانه، بهتر ایجاد یک شرایط قیاس است. یعنی ما باید طرح تحول را با یک سیاست در دولت روحانی قیاس کنیم تا هم گستره و هم اهمیت آن بر همگان روشن شود. بین کارشناسان، سیاست‌گذاران و البته منتقدان، طرح تحول سلامت بعد از برجام دومین گام بزرگ و سیاست اصلی دولت یازدهم و دوازدهم بوده است. بنابراین وقتی اولی، یعنی برجام راه به جایی نبرده و عملاً با شکست مواجه شده است، دولت روحانی دوست ندارد در دومین سیاست بزرگ و اصلی خود یعنی طرح تحول سلامت هم متحمل شکست شود. با این تفاسیر اصلاً عجیب نیست شخصی همچون قاضی‌زاده‌هاشمی وزیر سابق بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خود را قربانی این طرح کند به جای آنکه طرحی را با این همه انتقاد و خروجی نامناسب، قربانی تصمیم عقلانی یا حتی بقای خود کند.

❧ طرح تحول چه بود؟ و چه شد؟

تا من هستم، طرح تحول تغییر نخواهد کرد. این جمله را سیدحسن قاضی‌زاده‌هاشمی، وزیر سابق بهداشت در ارتباط با طرح تحول سلامت گفت؛ طرحی که خودش ایجاد کرد و البته تا وقتی در جایگاه وزارت بود هم همین شد و تغییری در طرح تحول ایجاد نشد، اما می‌توان ادعا کرد همین عدم‌ایجاد تغییرات باعث شد قاضی‌زاده‌هاشمی وزارت بهداشت را رها کند و کنار برود. طرح تحول سلامت با آغاز به کار دولت یازدهم در دستور کار دولت و نظام بهداشت و درمان قرار گرفت. طرحی که از همان ابتدای راه انتقادات جدی به آن وجود داشت و با این همه باعث نشد دولت روحانی از آن دست بردارد یا اجرای آن را به تعویق بیندازد. تاکید بر درمان و پوشش هزینه‌های درمانی به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین خطاهای اجرای طرح تحول با پوشش پول و اعتبارات زیادی که از این طرح پشتیبانی می‌کرد، باعث شد اولی یعنی نقص طرح برای مدت‌ها مخفی بماند و همه گمان کنند طرح به درستی ادامه مسیر می‌دهد. اما مشکلات اقتصادی و تلنبارشدن بدهی‌های بیمه‌ای و... به سرعت روزهای خوش طرح تحول را به روزهای سیاهی بدل کرد و از این به بعد بود که زمره‌ها شکست طرح تحول به گوش می‌رسید. اما با این همه هم دولت از سنگ بزرگی که برداشته بود، عقب نشست و طرح تحول بی‌قاضی‌زاده‌هاشمی هم همچنان ادامه دارد. همین حالا اگر از مردم در ارتباط با طرح تحول سلامت سوال کنید، که این طرح چیست و چه مقاصدی داشت، سوای تعاریف ویکی‌پدیایی، از دو کلیدواژه استفاده می‌کنند؛ یکی ارزان شدن هزینه‌های درمانی و دوم هم دسترسی آسان به خدمات درمانی. افزایش پاس‌خگویی نظام سلامت، کاهش پرداخت مستقیم از جیب مردم،

کاهش درصد خانوارهایی که به‌خاطر دریافت خدمات سلامت دچار هزینه های کمرشکن شده‌اند، بهبود پیامدهای بیماران اورژانسی و افزایش زایمان طبیعی و... چشم‌اندازهایی بود که توسط طراحان طرح تحول و نظام سلامت اعلام می‌شد و با راهکارهایی ازجمله کاهش میزان پرداختی بیماران بستری در بیمارستان‌های دولتی، حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم، حضور پزشکان متخصص مقیم در بیمارستان‌های دولتی، ارتقای کیفیت هتلینگ در بیمارستان‌های دولتی، ارتقای کیفیت خدمات ویزیت در بیمارستان‌های دولتی، برنامه ترویج زایمان طبیعی، برنامه حفاظت مالی از بیماران صعب‌العلاج، خاص و نیازمند و راه‌اندازی اورژانس هوایی به دنبال تحقق آن بود.

❧ بیمه و نقش تعیین‌کننده آن نادیده گرفته شد

همان‌طور که گفته شد این طرح آنچنان در ابتدا و به دلیل ساپورت‌های مالی و بودجه‌ای مقبول پزشکان و بیماران افتاد که کسی به این فکر نمی‌کرد که این کاهش هزینه‌ها و افزایش دستمزدهای پزشکان از کجا تأمین می‌شود یا اگر هم کسی می‌دانست، حال خوش آن روزهای طرح هر صدای مخالفی را در نطفه خفه می‌کرد. پرداختی بیماران به زیر ۱۰ درصد رسیده بود و دریافتی پزشکان ۳۰ تا ۴۰ درصد‌شد داشت، همین را با کمی سبک و سنگین کردن عقلانی می‌توانیم به‌عنوان اولین تیشه بر ریشه طرح تحول سلامت جمع‌بندی کنیم. با این همه اما طرح ادامه یافت.

❧ سلامت برای سیاست

اواخر دوران ریاست‌دولت یازدهم تقریباً مصادف با زمان فهم عدم کارایی و بروز کاستی‌های طرح تحول بود اما هنوز آنچنان به این موضوع پی برده نشده بود که طرح تحول مسیر شکست را طی می‌کند. روزبه‌روز به بدهی بیمه‌ها به شبکه سلامت افزوده می‌شد اما تب و تاب انتخابات ناگزیر از نقد دولتمردان را تمام‌قد مدافع طرح تحول کرد تا این طرح به‌عنوان یکی از بهترین اقدامات رفاهی سال‌های اخیر نمود پیدا کند و برگ‌برنده‌ای باشد در دستان حسن روحانی برای عرصه سیاست در رقابت با سایر کاندیداها، همین هم شد و روحانی با تکیه بر همین سیاست و تبلیغات گسترده در مسیر تأیید آن اعتماد و رای قابل‌توجهی را به سبد انتخاباتی خود روانه کرد.

❧ آغاز اعترافات به شکست

انتخابات گذشته بود و دیری نپایید تا نه‌فقط منتقدان دیرین و البته جدید بلکه خود دولتی‌ها هم به صف منتقدان طرح تحول پیوندند و اذعان به شکست بخشی از طرح کنند. بعد از کنار رفتن ربیعی از وزارت کار، قاضی‌زاده‌هاشمی که بر سر ماجرای مصادره بیمه‌ها و زیر چتر خود آوردن‌ها با ربیعی کشمکش دیرینه‌ای داشت، گفت: «بزرگ‌ترین اشتباه من در طرح تحول سلامت فقط اعتماد بود، چون تجربه نداشتم و در میان سیاسیون نبودم،

عکس اف

اعتماد کردم و به میدان آمدم و طرحی را پیشنهاد کردم و گفتند برو ما پشت هستیم. فکر کردند طرح تحول سلامت فقط یک‌سال است!« قاضی‌زاده هاشمی بعد از این هم به نقد طرح تحول پرداخت و گفت: «هدف از این طرح آرامش بیشتر مردم در هنگام نیاز بود، آن هم با پرداخت کمتر و بیمه قوی‌تر. درحال حاضر معتقدم به بخشی از این هدف دست یافته‌ایم ولی با مشکل تأمین منابع روبه‌رو هستیم. البته این مشکل متأثر از سقوط قیمت جهانی نفت بود و بخشی از آن به اشتباه بیمه کردن افراد به صورت مازاد بازمی‌گردد، زیرا این طرح برای پنج‌میلیون نفر تدوین شده بود ولی ۱۱ میلیون نفر تحت‌پوشش بیمه‌ای قرار گرفتند، البته این مشکل ماست و مردم مقصر نیستند.»

❧ شانه خالی کردن وزیر، سکوت معنادار

این به اصطلاح رفرم در حوزه سلامت بعد از حدود پنج سال طی مسیر حالا دیگر قوت قبل را نداشت. قاضی‌زاده‌هاشمی با اجرای سیاست طرحی که آن را گویی بخشی از وجود خود می‌دانست جز پرکردن جیب برخی پزشکان، عدالت را هم به ارمان نیاورد و در فضایی که قرار بود پرداختی‌ها کاهش یابد، هزینه‌های درمان چندبرابر بیشتر شد. اما باز هم این را نمی‌توان علت تام و تمام شکست طرح تحول دانست. جامعه بیمه‌شده گسترده‌ای که حالا بخش زیادی از آنها همپوشانی‌هایی هم ذیل عدم‌نظارت و اوضاع فشل بیمه‌ها برای خود ایجاد کرده‌اند و چند دفترچه بیمه از چند نهاد مختلف دارند، معضلی شد تا طرح تحول در اولین گام خود برای شناخت جامعه هدف دچار مشکل بشود. به هر حال برای اجرای نظام ارجاع شبکه سلامت نیاز به شناخت دقیق نسبت به بیماران و مردم داشت و آن هم باید از سوی بیمه‌هایی تأمین بشود که همین گزاره همپوشانی و وضعیت آشفته آنها کافی است تا چنین انتظاری از آنها بیهوده باشد.

❧ قاضی‌زاده رفت طرح هم شکست خورده است

غرض از نگارش این سیاهه نه‌فقط تکرارمکرراتی است درباره ایرادات طرح تحول سلامت که از ابتدا خیلی خفیف به گوش می‌رسید و حالا گوش فلک را هم کر کرده بلکه خوف و رجایی است که با ایجاد تغییرات در بدنه وزارت بهداشت بین مردم و کارشناسان ایجاد شده است. بر کسی پوشیده نیست که پس از اجرای گام سوم طرح دوغول بزرگ بیمه کشور یعنی تأمین اجتماعی و بیمه سلامت ایرانیان با مشکل جدی رشد هزینه‌ها روبه‌رو شد. هزینه‌های درمان تأمین اجتماعی بیش از ۴۴درصد رشد در سال داشته، درحالی که درآمدهای آن کمتر از ۲۳ درصد بوده است و از آن طرف در بیمه سلامت ایرانیان هم هزینه چهارهزار میلیارد تومانی سال ۹۲ به ۱۶ هزار میلیارد در سال ۹۵ رسید.

اوراق قرضه هشت‌هزار میلیارد تومانی برای نخستین‌بار در تاریخ جمهوری اسلامی ایران به‌منظور جبران کسری این

سازمان منتشر شد. دوبرابر شدن بودجه وزارت بهداشت و افزایش درآمد اختصاصی این وزارتخانه، ورشکستگی بیمارستان‌های دولتی، فشار هزینه‌های حوزه سلامت بر مردم، تبعات اجتماعی و... همه بخشی از بدعت‌های نامیمونی بود که پس از اجرای طرح تحول سلامت دامن گیر مردم و سیستم بهداشتی و درمانی کشور شد. با جمع‌بندی اینها آسوده‌تر از سال‌های پیش می‌توان ادعا کرد که طرح تحول شکست خورده است اما باز هم اینجا پایان کار نیست، حتی خدا حافظی پیش از استیضاح قاضی‌زاده‌هاشمی از مقام وزارت بهداشت هم پایان کار این هزینه گزاف ملی نیست و باید جدی‌تر از قبل مشی سعید نمکی، وزیر بهداشت تازه‌کار و البته داروساز را در این ارتباط ارزیابی کرد تا آینده طرح تحول کمی روشن شود.

❧ نمکی، نوبخت و قاضی‌زاده‌هاشمی

سعید نمکی روز گذشته با رای اعتماد مجلس شورای اسلامی به‌عنوان وزیر بهداشت انتخاب و جایگزین قاضی‌زاده‌هاشمی مستعفی شد. حسن قاضی‌زاده به دلایل ناپیدای بسیار و پیدای اندکی ازجمله بودجه طرح تحول و مشکلات بودجه‌ای وزارت بهداشت از جایگاه خود کناره‌گیری کرد. پیش از کناره‌گیری رسمی اما کشمکش‌های بین قاضی‌زاده‌هاشمی و نوبخت کانون توجهات رسانه‌ها و محافل سیاسی بود. اواسط دی‌ماه وقتی زمره‌های خروج قاضی‌زاده‌هاشمی از دولت جدی شد و کار به عدم حضور در دفتر کار و برگزاری جلسه با معاونان و خدا حافظی با آنها و البته انتقاد از نوبخت رئیس سازمان برنامه و بودجه کشید قاضی‌زاده معتقد بود این سازمان یعنی سازمان برنامه و بودجه وزارت بهداشت را حمایت نمی‌کند و حتی پاداش بازنشستان این وزارتخانه را نمی‌دهد. محمدباقر نوبخت در واکنش به او گفت: «این‌طور نباشد که برخی مشکلات را به گردن دیگران بیندازند تا وقتی آقای دکتر ربیعی زحمتکش بود مشکلات را به گردن ایشان می‌انداختند و سازمان بیمه سلامت را که کنند بردند زیرنظر وزارت بهداشت، حالا می‌خواهید ما هم مستعفی بشویم و سازمان برنامه و بودجه را هم بکنند؟« این کشمکش‌ها باقی ماند تا بالاخره هاشمی از وزارتخانه رفت و بعد از رفتن او نمکی، به سرپرستی وزارت بهداشت رسید. در جست‌وجوی نام نمکی یکی از بیشترین پیوندها و نتایج همنشینی نام نمکی در کنار نام نوبخت است.

❧ نمکی منتقد طرح تحول سلامت

نمکی در زمان سرپرستی وزارت بهداشت و پیش از آنکه به‌عنوان وزیر انتخاب بشود در ارتباط با طرح تحول سلامت گفته بود: «به‌عنوان معاون سازمان برنامه و بودجه در آن زمان (سال ۹۴) در نامه مجرمانه به آقای نوبخت نوشتم که اگر در اجرای این طرح تدبیر نکنیم، می‌ترسم عاقبتش مانند مسکن مهر و... شود.

طرح تحول سلامت همه‌چیز داشت اما فرمول اقتصادی و تفکر و منطق اقتصادی نداشت. بیمه همگانی رایگان و بی‌توجهی به زیرساخت‌هایی نظیر نظام ارجاع، پزشک خانواده و راهنماهای بالینی از دیگر معایب طرح تحول سلامت است. به همین دلیل است که هرچه در این چاه ویل می‌ریزم، باز هم این حوزه دچار گرفتاری است.»

❧ همان‌طور که پیش‌بینی می‌شد

همان‌طور که می‌شد پیش‌بینی هم کرد رای اعتماد نمکی در گرو برنامه او در قبال طرح تحول سلامت بود. مخالفت صددرصدی با طرح تحول یعنی شکست دولت در بزرگ‌ترین اقدام و سیاست اجتماعی و رفاهی‌اش و موافقت با آن یعنی ادامه مسیر کُدار و مریزی که سال‌ها قاضی‌زاده آن را طی کرد. با این همه بهترین تعریفی که می‌توان از وضعیت فعلی طرح و سیاست نمکی در قبال آن تصویر کرد، همان چاه ویل و عاقبت مسکن مهری است که نه می‌توان آن را از بیخ تعطیل کرد و نه می‌توان آن را به این شکلی که هست ادامه داد. نمکی رای اعتماد گرفت و به گفته ناصر موسوی لاگرانژی نماینده مجلس شورای اسلامی برای ادامه این طرح هم پیش شرط اخذ یک درصد از درآمد‌های حاصل از اخذ مالیات‌های بر ارزش‌افزوده را پیش کشید. باید دید نمکی می‌تواند به روزهای خوش طرح البته با منطق اقتصادی و نظام مدون برسد؟

❧ عکس‌نوشت

گسترش سیلاب در دشت آزادگان
عکس: مرتضی یاقوتی / YJC

در حاشیه

برنامه‌ای برای بخشش اضافه‌خدمت وجود ندارد

موسی کمالی، رئیس اداره سرمایه انسانی درباره بخشش اضافه‌خدمت مشمولان غایب‌گفت: «براساس قانون افرادی که مرتکب غیبت، سه و ۶ ماه اضافه‌خدمت می‌شوند، در زمان اعزام‌وحین خدمت اگر حسن انجام وظیفه، شجاعت و رشادت داشته باشند، فرماندهان می‌توانند تا دوسوم اضافه خدمت این افراد را ببخشند. از سال ۹۵ این موضوع براساس ضوابط به فرماندهان محول شده و دیگر برنامه‌ای برای بخشش اضافه خدمت به صورت کلی وجود ندارد.»

آخرین وضعیت تجهیزات آتش‌نشانی

زهره صدراعظم‌نوری، رئیس کمیسیون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شورای شهر تهران درباره وضعیت تجهیزات سازمان آتش‌نشانی تهران گفت: «خوبستخانه براساس مصوبه شورای شهر فعلی مبنی بر اخذعوارض ایمنی از ساختمان‌هایی که قصد دریافت پروانه ساخت دارند، دو تا پنج درصد عوارض ساخت به حساب مستقیم سازمان آتش‌نشانی پرداخت می‌شود که این امر توانسته گشایشی برای سازمان آتش‌نشانی ایجاد کند. در سال ۹۷ طبق برآوردهایی که سازمان آتش‌نشانی برای تکمیل تجهیزات داشت، ۲۱ نردبان در اندازه‌های مختلف ازجمله ۶۷ و ۵۲ متری خریداری شده است. وضعیت سازمان درخصوص نردبان‌های موردنیاز بسیار مناسب‌است؛ از نظر خودرو نیز تا حدودی تأمین هستند اما از نظر تجهیزات فردی مانند لباس نواقمی وجود داشت که سال گذشته از طریق مصوبه مذکور دوهزار دست لباس تهیه شد، اسماًل نیز خرید لباس در برنامه قرار دارد اما با توجه به افزایش نرخ ارز هزینه آنها بسیار افزایش یافته است؛ سال گذشته هر دست لباس حدود هشت‌میلیون تومان قیمت داشت که این رقم در سال جاری به ۲۰ میلیون تومان رسیده است.»

تسهیلات خرید موتور برقی

زهره‌نازادبهرام، عضو هیات‌رئیس‌ه شورای شهر تهران درباره سیاست‌های مدیریت شهری در این دوره باهدف کاهش آلودگی هوای شهر تهران گفت: «همان‌طور که اعلام شده ۷۰درصد از آلودگی هوای تهران ناشی از تردد وسایل نقلیه متحرک است که در این بین موتورسیکلت‌های کاربراتوری سهم عمده‌ای را به‌خود اختصاص داده‌اند. مدیریت شهری در دوره گذشته مصوبه‌ای با عنوان تسهیلات ویژه به خریداران موتورسیکلت‌های برقی تصویب کرد و قرار بر این شد به متقاضیان دومیلیون و ۵۰۰ هزار تومان تحت‌عنوان وام بلاعوض پرداخت کنند که البته تعدادی نیز از تسهیلات برخوردار شدند. در همین زمینه تسهیلات خرید موتورسیکلت برقی در سالال آتی افزایش می‌یابد، البته درباره رقم افزایش آن فعلاً نمی‌توان اظهارنظر کرد.»

هفته بعد، تعیین تکلیف اخذ عوارض محدوده زوج و فرد

محمد علیخانی، رئیس کمیسیون حمل‌ونقل شورای اسلامی شهر تهران درخصوص اخذ عوارض از محدوده زوج و فرد در سال ۹۷، گفت: «نکته‌ای که وجود دارد این است که پلیس ۹ ماه‌در سال جاری شهروندان را برای ترده‌های غیرقانونی جریمه‌نکرده است؛ جلسه‌ای در فرمانداری در این باره داشتیم تا درباره قانونی بودن یا نبودن اخذ عوارض صحبت کنیم. در نهایت فرمانداری موضوع را به شوراموکل کرد و با توجه به اینکه حدود ۱/۵ ماه تا پایان سال مانده است باید در کمیسیون مشترک نظرات و حمل‌ونقل در این باره تصمیم‌گیری کنیم. دریافت عوارض در محدوده زوج و فرد اسماًل غیرقانونی است اما این نظر بنده است و باید شور را در این باره تصمیم‌گیری کند. تا هفته آینده موضوع تعیین تکلیف می‌شود.»

قیمت‌ها را زیاد می‌کنیم اما خدمات را نه

احمدمسجدجامعی، عضو کمیسیون فرهنگی واجتماعی شورای اسلامی شهر تهران در بررسی لایحه «عوارض ارزش افزوده ناشی از طرح‌های توسعه شهری» در جلسه‌دربروز شورای شهر تهران، افزود: «لازم است خسارت‌هایی که ناشی از طرح توسعه شهری و تغییر کاربری است و به ضرر شهروندان است، محاسبه وجبران خسارت شود. طرح‌های توسعه شهری گاهی زیان می‌رساند، مثلاً همین پل صدر حریم خصوصی را کاملاً خدشدار کرده است. طبقه دوم پل به لحاظ اشراف و ایجاد سر و صدا به شهروندان آسیب زده است. بحث من این است که به دلیل تورم افزایش قیمت می‌تھیم ولی خدماتی در قبالش ارائه نمی‌دهیم و از این نکته غفلت می‌کنیم که این خود به تورم دامن می‌زند. اینکه گفته شود رفتار ما منجر به بهبود زندگی مردم و شهروندان می‌شود یک طرف قضیه است، حالا اگر جایی منجر به ضرر شد باید این را محاسبه و ضرر آن را به شهروندان پرداخت کنیم. چرا شهرداری جایی که می‌خواهد بگیرد، هزاران قاعده دارد و وضع می‌کند ولی جایی که قرار است پرداخت کند، می‌گوید راه اجرایی ندارد. خبر راه اجرایی را پیدا کند.»

واکنش پلیس به جایگزین زوج و فرد

حسین رحیمی، فرمانده انتظامی تهران بزرگ، درباره اجرای طرح جدید جایگزین زوج و فرد در تهران گفت: «طرح جدید برای رینگ دوم محدودیت ترافیکی در تهران که به محدوده زوج و فرد مشهور است، با نظر پلیس و جلسات کارشناسی تصویب شد. بر این اساس، خودروهای مردم تهران هر فصل ۲۰ روز رایگان و در طول سال ۸۰ روز را به صورت رایگان می‌توانند وارد این محدوده شوند. سهمیه ۲۰ روزه هر فصل را باید در همان فصل مصرف کرد و قابل انتقال به فصل‌های دیگر نیست.» به گفته فرمانده انتظامی تهران بزرگ، خودروهای پلاک شهرستان‌های غیر از تهران نیز در طول سال ۶۰ روز و به‌ازای هر فصل ۱۵ روز اجازه تردد در محدوده رینگ دوم محدودیت ترافیکی تهران دارند. این طرح از سال آینده اجرایی خواهد شد و جزئیات دقیق آن نیز تمحیلاً ق از اجرا اعلام خواهد شد. با اجرای طرح جدید دیگر زوج و فرد معنایی ندارد اما تصمیمی برای تغییر این محدوده اتخاذ نشده است.